

1861

Dimitri! Přijďte zítra kdykoliv, třebaš odpoledne – aneb večer, – potřebuju Vás ke korektuře toho článku, který v pondělí odvésti musím, a potom bych ráda věděla, jak se tomu chudákovi vede, Zlatovi, – velmi jsem se ulekla! – To ale bez trestu nezůstane!

[Božena Němcová]

Vasilovi Dimitrovi!

Přijďte dnes večer k nám, ale jistě – potřebuju Vás ke korektuře toho článku, který musím zítra odvésti. –

[Božena Němcová]

331. BOŽENĚ ŠETLÍKOVÉ-STAŇKOVÉ – před 25. březnem
1861

Prosím Tě, Božuško, popros matičku ve jménu mém
o zápůjčku 2 zl. do 25/3. – Chtěla jsem Tě včera o to prositi,
ale ostýchala jsem se. – Tvá upřímná

[Božena Němcová]

Milá Katinko!

Zase ležím – nemohla jsem se ušetřit, musela jsem v domácnosti pomahat a byla jsem tuze slabá. Především hladila jsem prádlo a to mně tak uškodilo, že [se] mně spustila ještě více než poprvé, a doposud se mi to nezastavilo, dávám si ustavičně studené obklady a poslala jsem si pro jednu šikovnou, aby mě přišla každý den vystříkovat, – a myslím že mi to bude nejlépe spolu se sedacími lázněmi. Jak mně jen trochu lépe bude, odjedu na venek – do Mlíkosrb – v bydžovském kraji – byla jsem celý týden u faráře – hodného starého pána, má velmi hodnou hospodyně a oba mě velmi rádi [měli] a zvali, abych tam každé léto přijela a u nich byla. Co ale pro mě tam nejlepší, že jsou tam železité lázně, ovšem jen malé, – a sice i k[oupele] železité. Jedna vlažná lázeň stojí 18 kr. – Stravu budu mít na faře i byt a je to na kopečku a asi 100 [kroků] je les dubový a smrkový. Kráv mají deset a při faře krásnou zahradu. Když tam jen tři týdně budu, zotavím se a potom teprv budu moct na delší [cestu] se vybrat. – Na tuto cestu dostanu od p. V. Náprstka. – Prosím Tě, Katinko, půjč mi do zejtří – 2 fr., já si musím koupit tu stříkačku a [ne]mám dost peněz na ni, – zítra pošle mi p. V. – a hned pošlu. –
S úctou Tvoje

Božena

14/6 61

[Adresa:] Blahorodé paní, / paní Katince Petrovičové.

V *Chlumci* – v deset hodin ráno –! Právě jsem přišla z procházky – a na stole čeká mě kus chleba s čerstvým máslem. – Ráno snídala jsem mléko. – V předvečer měla jsem koroptvičku s dušenými višněmi. – Když jsem si večer hledala čistý podolek v žoku, nahmátla jsem mezi prádlem papír, a je to přiložený tuto křtící list Jaroslava. Dej mu ho hned, snad ho hledal – ale já jsem ho tam nedala, to vím. Ráno ale, když jsem otvírala tašku, – chtíc si přišítí přazku, co jsem si od Tebe koupila, ale nenašla jsem jí v žádném papírku, ani brazlety pro Karolinku, a nůžky jsi mně také nedala, ani ten perořízek nový, který jsem, když jste to začali skládat, na stolek psací položila, a to potřebuju všechno nevyhnutelně, tedy mně, jak list dostaneš, pošli. – Ztratit jsem to nemohla, poněvadž jsem měla tašku zamknutou a klíček v kapce jsem měla až do večera. – Také ta celá miliová svíčka není v tašce. – Přikládám Ti 30 kr. a kup mně ještě jedné punčochy a za 2 kr. nití na ten mólový pásek. Na druhý týden bude zde divadlo, už se staví a malují dekorace, je hodně velké –; budou hrát okolní studenti. – Také v Jaroměři byla beseda, jejíž program mně dal Jaroslav Goll, který je na prázdniny zde u strýčka. Je velmi slušný hoch, a ne hloupý. – Merenda v Bydžově bude letos velkolepá; sejdou se před merendou studenti z celého okolí, z Chlumce, Smidar – z Jičína, z Hradce, Jičína i Jaroměře a daleko z okolí a ti společně budou si volit pantátu a panímámu merendy. – Do té doby dostanu peníze – psala jsem ráno panu Vojtěchu Šafaříkovi – a to Ti pošlu na cestu – a Jarouš neomylným bude hostem. Co děláte? – Já se mám jako pánbůh v ráji. – Je už Jarouš [doma?] –

Koukni se mi po těch – Sokolových.

BN

Milá Dorinko! Peníze tyto, co Ti přiloženě posílám, dostala jsem v neděli při odjezdu z Chlumce, kde jsem se zdržela od středy od večera; chtěla jsem hned odjet do Mlíkosrb, ale Daněk nemohl mně dát příležitost, an právě ty dni pšenici a oves požínali. — Mluvili jsme o lecčems, ale vždy jen, když paní přítomná nebyla. — V neděli ráno dal zapráhnout a sám pomohl mně do kočáru, a podáváje mi ruku, položil mi zapečetěný list do ruky se slovy: „Přijmete to, paní Němcová, na důkaz mojí vážnosti a upotřebte k vašemu brzkému uzdravení a co příspěvek na cestu do Slovenska.“ — V poledne přijeli jsme teprv do Mlíkosrb — musel si kočí zaject, an v pátek hrozný liják byl a bližší cesty rozvodněné. — Ten den nebylo možná, abych vám byla peníze poslala a psala, — přišli odpoledne hosti a zůstali až do večera. V pondělí musel pan Šafránek — k nemocnému a včera byl v Kratonohách. Kdyby to bylo bývalo jednoduché psaní, byla bych je [poslala] po někom, ale s penězi a na receptis to nemůže být. — Posílám Ti tedy

Heinr. dej 2 fr.

Lib- . . . - 2 -

Mlíkař. - 2 fr.

Malos. - 2 - ale dříve se ho zeptej — co to ještě dělá, — já jsem podvkráté zlatku dala a dělalo to tuším 7 — a několik a beztoho mně ty šaty zkazili.

Tobě p. - 3 fr. -

Karlovi 3 f. -

Jaroušovi 4 f., protože mně jeden půjčil na cestu, nemá-li ale na činži, dej mu ještě 1 f. -

Pošli mně ty *brazlety* — tu svíčku miliovou a jednu mi přikup — potom ten perořízek — nůž si tam prozatím nech. — Prazky jsem našla. -

Mám-li podštrykované ty nítěné punčochy, tedy mi je pošli – a kup mně ještě *jedny* stávkové u nítářky v Platejze. – Na to a na nítě na ostatní punčochy posílám Ti 2 fr.

Potom mně kup závinky do vlasů – ta síťka mně nedrží a jsem jako sojka, a kup mně houbu, nemusí být fajn ani velká, – kup ji v Široký ulici – na to posílám 2 fr., co si smluvíš, to si nech. –

Kup mně také ještě jeden šátek u Sedmíků a *sobě* také jeden – za 45 – je 90 kr. – U papírníka v Ovocné v krámě před Gablerovým kup mi 2 lísty s Riegrovou podobiznou, štangličku vosku červenou – ten, co jsi koupila, rozdrtil se mi – a potom olůvko – Hardtmuth – na to 45 kr. Ty lísty a *ten popis pohřebu pošli mně s sebou*, potom *ilyrský slovník* a *notic* – ze Slovenska – ne *co jsou ty písne*, ale *co jsou ty pověry* a *všelike poznámky* – *co je více popsaná*. –

Paní Rézince dej 30 kr. a 50 kr. vám posílám na želízka – a 2 fr. na vanu. Troky stály 3 f. a Lipšová dala za správu 1 f. 50, tedy jsme kvit. –

Zítřka pošlu Ti další zprávy – na posvícení nepřijed – já také tam nepůjdu –, ale přijed na merendu – já Ti povím ústně. –

Přiložený lístek dej paní Knappové a k tomu přilož 1 f. 50 – a potom jdi, a co Ti [dá], pošli mi to. Všecko pěkně zapakuj a špagátem otoč a zapečeť a pošli franko – já si to vyplatím zde – Božena Němec, *Mlíkosrp* – per *Chlumec*. Psaní Ti pošlu zítřka do Museum, k Wildnerovým do Museum. – Sbohem.

Udělej mi účet.

V Mlíkosrbech 7. odpoledne

Tak jsem s tím psáním pospíchala, že jsem zapomněla poslat lístek Knoppové; posílám Ti ho, a potom ještě některé věci mně kup. 7 obálek podle šířky přiložených papírků – Pešinovi zaplat ty střevíce, – které mám už roztrhané, 1 f. 30 a 1 f. mu [dej] napřed a dej si udělat botky – já Ti [je], až se vrátím, zaplatím. Chtěla jsem si nechat také botky udělat, ale já vydržím s těmi a na cestu potom koupím si pořádné botky a šaty, i plášť musím mít na cestu. – Ale rukavičky mi kup – kdybys se šla podívat na tu merendu, – kup je s dvěma knoflíčkama, trochu širší než na Tvoji ruku, a né tak dlouhé – můžeš mi je přinést s sebou. – Na posvěcení nemůžeš už přijít a také toho nelítuj – budou hrát a merenda bude později. Kdybys šla k švagrovi, zlobila [by] se Kačenka, a kdybys šla ke Kačence, zlobil by se strýc, a u Bromovskejch mají hosty. – A kde bys spala? V komoře se Stázou, či se strejcem? U Kačenky je pokojíček prázdný, ale jak povídám, neušla bys mrzutosti. – Před dvěmi léty, když jsem jela do Bydžova, platila jsem 1 f. 93 – a za dostavník do Bydžova 70 kr.; letos 2 f. 35 kr. a z Tejnice musela jsem si zjednat a stál ten vozík 2 f. 60 a jeli jako s vejci. Po páté hodině přijeli jsme do Chlumce. Daněk stál přede dveřmi, a když jsem slezla, přistoupil k vozíku a teprv mě poznal. „I paní Němcová, vítám vás! Povídal mně Šafránek, že jste mu psala, že jste churavá; a že vás čekají – [– – –]

V Mlíkosrbech 8/8 61

Tak jsem s tím psaním včera pospíchala, že jsem ani paní Hanušové pořádný lístek nemohla napsat a na Knoppku jsem zcela zapomněla a na všelike věci, co jsem Ti psáti chtěla. – Mám starost, jestli jste včas ty peníze obdrželi – neboť dnes je poslední den stěhování? – Lístek dej Knoppové. – Jste-li ještě v starém bytu, – tedy mi, Dorinko, moje prádlo dej k Tvému a nádobí moje, šálky, bílou sklenici, slož do té druhé, dlouhé bedny. Peřiny také zabeďte; tác ale, obrazy, kreslinu Hynkovu a Massaniello a Franklina a Sandovou polož do almary. Ty punčový sklenice a ten skleněný žbán jsou tátovy. Kníhy ale z těch prkének, uherskou a dvě italské mapy – potom srbské pohádky – (jsou v knižovně vedle *srbských písní*), tři svazky Posla, co ležel na stole, – Dobrý člověk – Perle (má-li je Švajcerka, popros Šlenkertku, aby k ní šla) – Máj – potom knihu pana Vojtěcha, Včelu, kterou budu potřebovat do druhého svazku, – to mně všechno nech odnést k paní Petrovičové buď před stěhováním, aneb při přenášení. Ty zelené záclony mi také ulož k Tvému prádlu a ten [povlak] s deky mně vyperte a deku si dej do své postele. – Píš mně také, jak je s Jaroušem, má-li a jak se živit. Kabát, co jsem mu rozpárala, ať dá Rézinka nějakému lacinému krejčímu, aby mu ho obrátil a s jednou řadou knoflíčků udělal, že mu ho zaplatím. Ty sprav ten starý povez, má roztrhanou podšívku, fleky hedbávné jsou v tom pytlíku. – Schovej je. Odlož mně také do Tvého prádla dva páry těch bílých vidliček a nožů. Správu, co mají, a moji, to dej spravit a píš mi potom, co od toho, a já to zaplatím. Jaroušovi, kdyby k tátovi nešel – jako že sotva –, dej moji žíněnku, polštář, a kdyby snad huboval, řekni, že je to moje a že jsem mu to půjčila, dokud to nebudu sama potřebovat. Postaví-li si

táta dvě postele, řekni, že je zbytečný, ledaže bys Ty na jedné spala. – Stoličku mně také odstav stranu a červený polštář, a aby se nedali do toho moli, Sandovou (kníhu) si dej do šuplete a potom všechny svazky musejní[ho] časopisu, v nichž jsou moje články o Slovensku. [— — —]

V Mlíkosrbech 8/8 61

Milý Josefe!

Jsem od neděle v Mlíkosrbech, v koupeli. Byla jsem celou zimu churavá a doposud nemohu daleko jít a musím se také dietně držeti. Proto jsem Vás také nenavštívila. Na pouť nepříjdu, za jedno kdybych k Tobě, – byla by mrzutost se švagrem, a k švagrovi nechci. Dorinka také nepříjde, protože se bude strejček v pondělí stěhovat do jiného bytu. Jarouš má mnoho práce a Karel je v Košíři u Klama v zahradě ve službě. – Ale na merendu přijde Jaroslav i Dora – podívat. Pošli mně pár koláčů a několik párků wüerstlů –. V úterý ráno přijdu k Vám, hledám si pokojíček, kde bych mohla ještě asi čtrnácte dní pokojně pracovat. Také Karlovi musím něco vyřídit. U Broumovských budou mít také asi hosty? –

Tedy na shledanou!

Božena Němcová

[Adresa:] Josefovi Němcovi / v / Bydžově.

V Litomyšli v úterý odpoledne –
kalendář nemám. –

Pane Seidel!

Když nikdo na mě nepamatuje a nedbá poslati, oč jsem už tolikráte psala, tedy jsem [nucena] obrátiti se k Vám, abyste se o to postaral, abych to co nejdříve dostala. –

1. Předešlý měsíc poslední dni psala jsem pánovi, aby poslal Rézinku pro ty šaty, že jsou dávno už hotovy, a pro sametky, – poslala jsem mu v psaní plíšek na šaty a ceduličku na známku těch sametek, až se od nich zaplatí, a Vy že mně je můžete poslat. Ale doposud je nemám, ačkoliv jsem Doře přikázala, aby mně je hnedle i dva páry punčoch poslala, – a poněvadž jsem jí dva zlatý půjčila, nechť tedy řekne tátovi o ně. – 2. Potom napsala jsem jí, aby mně koupila čtyry *koverty*, ty *čtyrhranné*, jako je ten, co Vám *posílám v něm psaní*, ale ovšem *pěknější papír*, – 3. – *dvě násadky z toho rohu bílého a černého*, co jsem vždycky měla, a potom k tomu *šest plochých pér s pozlacenými špičkami*, – zde nejsou k dostání a já s těmi dřevěnými násadkami těžko píšu. Chtěla jsem psát z Tejnice p. Augustovi, že tam druhý den přijedu, – a dala jsem si do noticu obě péra, a vyšouply se mně obě. – Ale p. Augusta měl už pokojíček přichystaný a s radostí mě přivítal. Zůstávám v hostinci U modré hvězdy nedaleko tiskárny a mám hezký pokojíček, divan, stolek, věšák na šaty a skříň a také postel, ale já si dám vždycky *spodnici na divan a tak ležím – pohodlněji*; ale potřebuju *deku a plachtu a tři ty polštáře moje* – však ona Dora bude vědět, proč to chci. Potom mně pošlete tu *kulatou škatulku*, co jsem v ní měla zastrčené péra, potřebuju ji zde, ta se mi kácí, když do ní dám olůvka. Potom tu *peroutku černou* – a ty *kleštičky*, co jsem si trhala vlasy šedivé, mám jich hodně. Jarouš ať mně pošle svoji *fotografi*, ale ať ji sám zapakuje. Jestlipak je u táty? – Karla *pozdravujte* a řekněte mu, aby

nezapomněl na ten jasan na Hynkův hrob, já mu ho zaplatím sama, kdyby mu ho nechtěl zaplatit táta – ale to on mu zaplatí. – Copak říkal pán tej slávě, co mně ty študenti udělali? – A copak paní Šlenkertová říkala a paní Mužáková – vždyť ony vždycky pochybovaly, že budu ještě někdy co psát, ty husy – – Copak dělá pan Vojtěch, já mu musím také ty dni psát, že jsem udělala s Augustou kontrakt a jak se tu mám a že jsem v tiskárně korektorem, to bude mít radost! – Je Baruška doma? Přiložený lístek dejte Doře, aby mně koupila šátek a sítku a aby nenatahovala hubu, že píšu Vám a ne jí. – – Druhý lístek doneste paní Petrovičové do Široké ulice – a řekněte jí, že si *pro to, oč jí píšu*, přijdete druhý den. Dá Vám *balíček lístů* a ty lísty budou zapečetěné a přidáte je k ostatním věcím. Pošlete mi také adresu *Lamblových* a paní *Šetlíkové*. Ty budete vědět z administrace. Potom se, prosím Vás, poptejte v Museum, kde je hrabě Hanuš Kolovrat. Já mu chci psát, aby mně přispěl něčím, že bych ráda jela do Slovenska, – ač to není pravda, já vyhlížím dobře, koupám se ve vlažné vodě každý večer – mám v pokojíčku teplíčko, stravu dobrou, a krajina je tu krásná a Augusta mě odtud nepustí až někdy zjara, a potom teprv do Slovenska pojedu. Ale do té doby kdoví co se stane – a tedy ať mně jen dají na živobytí přes tu zimu a vídenští Slované ať mně dají, co slíbili, – a já si to uložím u pana Vojtěcha a bude mně to potom dobré. Ta cesta toho Jar[ouše] mě stála hodně peněz a Dora také pořád chodila pro šestáky – když neměla k večeři jen holé brambory, anebo na švestky. A Jarouš také jen na máminy peníze jedl a kouřil, a teď bude na holičkách, než si zase něco vydělá. – Kdyby byl v Praze zůstal, mohla jsem mít 10 f. v kapse – a tak jsem promarnila s těmi dětmi tolik peněz, že byste to ani nevěřil, neboť ty dluhy nedělaly tolik. Však já teď budu moudřejší a budu pamatovat jenom na sebe, abych si na stará kolena něco zahospodařila a pokojíček hezky si zřídila, a dokud by mě Bůh sílil, abych mohla pohodlně žít a v pokoji pracovat. Až vyjde Babička, přijedu asi na den do Prahy, abych si koupila zimní oblek, – co říkáte, mohla bych

přenocovat v bytu? Na vánoce sotva domů přijedu – ale pošlu Vám na dobrou večeri, abyste si pochutnali se ženou. – Chtěla jsem psát panu Vojtěchovi, aby mně poslal škatulku hroznů, zde nejsou k dostání. Ale on by to snad nerad udělal, a tedy kupte Vy je a dejte je do škatulky a napište „Ovoce“ a cenu a pošlete to po poště pod adresou na mě, ale k odevzdání v kněhtiskárně p. Antonína Augusty v Litomyšli. Tak *vůbec* a *vždy* adresujte *všecko*, i jednoduchý líst, do tiskárny. Já také posílám lísty do tiskárny a tamodtud jde pošta každý den třikrát. – – Ještě musím Vám psát, co mně musíte nanejdéle do pátku do rána i s druhými věcmi poslat, a sice spisy moje všechny, co tam mám, 1. *Českou včelu* svázanou (patří p. Vojtěchovi), 2. *Pražského Posla*, tři svazky, co je v něm povídka ode mě, 3. *Dobry člověk*, 4. *Perle české*, co je v nich povídka 5. *Karla* (měla ji vypůjčenou Švajcerka), a také Královodvorský rukopis, není-li tedy v knihovníku, ať Dora hned zajde k Šlenkertce pro ni, – já to musím mít *do pátku*, neboť se v sobotu bude tisknout *program*, a to tedy musí být *všecko* pohromadě, aby se vědělo, jak to po sobě půjde, – a potřebuju to také ke korektuře, abych mu to připravila k tisku *všecko* do jara, aby mohl svazek za svazkem vydati bez průtahu v určitou [dobu]. Potom je tam ještě almanach 6. *Máj* a 7. *Lada Niola*. – Potom ty dva svazky 7. *Poutníka* a 8. *Koledu*, co je v ní povídka *V zámku a v podzámčí*. Potom aby mně vyhledala Dora 9. *všechny svazky Musejníka*, v nichž je o slovenských svátcích a obyčejích a popis *Ďarmot*. Bude to v roč. 1858–59. – Mimo to aby mně poslala 10. *srbský slovník* a 11. *srbské pověsti* – byla ta kniha nahoře v knihovníku. Spolu aby mně 12. *slovenskou Bčelu* poslala a 13. *Čelakovského Mudrosloví*. To *všecko* zapakujte dobře do nějakého rezného [plátna] – anebo do bedny? – Bude to ovšem těžký. K tomu přidejte všechny věci, co jsem Vám dříve psala. Dovezte to potom na dráhu a pošlete to jako Fracht. Adresa: Blahorodému pánu, pánu *Antonínu Augustovi*, kněhtiskaři a kněhkupci v *Litomyšli*. *K odevzdání do tiskárny*. – Můžete udat s tiskem: Cena 30 fr. – To se na to poptejte

v jeho skladu, možná že by to oni expedýrovali, anebo pana Vojtěcha. – Vyplácet se to v Praze nebude.

Ano ještě něco – *kupte mi také 3 archy červeného pijavého papíru* a kupte to u toho papírníka v Ovocné ulici před Gablerem, ten to má lacinější. Posílám Vám na ty papíry a hrozny, ty hrozny také nevyplácejte, a za Vaše běhání 50 kr., budete-li muset ještě něco vydat na ten balík, tak ať řekne Dora pánovi, a já mu to potom vynahradím. Vypíšte si ty *kníhy* a všechny ty věci na *zvláštní lístek* – číslo za číslem, ale psaní *neukazujte nikomu*. Já také píšu Doře – když jsem nemohla [se dočkat], že jsem byla nucena psáti. Pozdravuju Vás i Vaši ženu a i Rézinku, je-li ještě u vás.

Už je čas na poštu, nemůžu tedy paní Petrovičové [psát] ten list, ale píšete mně adresu.

V úterý odpoledne,
nemám kalendář. –

Doro! Ty jseš tuze dbalá – víš dobře, že ty šaty potřebuju a to vše, co jsem přece napsala. – Ale mohu si myslet, co děláš celý den, že si jen Tvých věcí hledíš, abys je měla v pořádku, – a co je Ti do mámy – když jseš už doma. Mohu si také myslet, že jsi nebyla ani u Lamblů ani u paní Petrovičové. – Byla jsem tedy nucena psát Seidelovi a on Ti všecko poví, co do pátku musím mít zde. – Pošli mi také tu pikovou sukni – a deka ať je čistá – a pošli jednu stříbrnou [lžící] na to užívání, ony ty žluté zčernají. Posílám Ti přiloženě 2 f. – 1 f. 50 kr. na tu sítku a 45 kr. na kapesní šátek od Sedmíků. Na ty koverty poslala jsem Seidlovi. Nedostaneš-li ji, tedy mně pošli peníze zpátky; já je potřebuju. Za tu barvu ať táta dá ty 2 fr., co jsem Ti půjčila. Tu jehlici mi můžeš také koupit – za ty žluté braselety –, copak taková jehlice stojí. A neotálej s tím a Seidl to všecko spakuje. – V sobotu se tiskne program, a to musí být všechny ty spisy zde. Na druhý týden první dni začne se tisknout *Babička*. Vydání i tisk budou pěkný –. – Ve čtvrtek, když jsem tam přijela, zůstala jsem v hostinci u Piffů a poslala jsem mu do tiskárny list, který jsem si napsala v Tejnici, kde jsem [čekala] do půl desáté ráno, nocleh a snídaně stálo mě 80 kr. – Když dostal Augusta list, poslal hnedle domovníka pro moje věci a ten vedl mě do hostince U hvězdy na konci rynku. Paní je vdova a má dvě dcery, obě hezký, a jednu malou ještě a syna, ten ale není doma. Pan Augusta je tam poručníkem a říkají mu děti strejčinku, je také příbuzný ze strany paní. Napřed je veliký pokoj, to je Měšťanská beseda, a potom piliár a dole veliká šenkovna a vedle ní několik [místností] pro rodinu a služky. – Mám nahoru do mého pokoje dva vchody, buď jdu skrze pokoj, kde se hraje, a vchodem dolů ze sálu, aneb jdu šenkovnou a potom je asi

šest kroků pavlač a tři schůdky a jsem v sínce a ze síňky vedou dvéře do hostinského pokoje, kde jsou tři postele a divan, ale je tam chladno a tmavo, – z toho jdou dvéře, které si můžu, když je noclehář, uzamknout, – ale to je nejsvětější a nejteplejší pokojíček v celém domě: „No vidíte, jaký to máte hezký pokojíček, já jsem vám ho najmul, abyste tu měla světlo a teplo a všechno pohodlí. – Já jsem vás čekal – pan manžel mně řekl ‚Nejspíše pojedete do Litomyšle‘ a já jsem rád, že jste přijela. A máte tu všechno pohodlí – postel – divan, stůl k psaní, a pult vám nechám udělat, píšete-li ráda vstojí – čemuž jsem přisvědčila –, a máte tu skříň a dva stolečky a věšák na šaty (ale elegantní) a tady ta slečinka je dobrá kuchařka a můžete si poručit, co jen chcete, – a budete tu jako jejich; a máme tu také lázně teplé i parní. Krajina se vám také bude líbit – a necháme si vás zde celou zimu až do jara.“ A já zůstanu tu vsuktu přes celou zimu, až do jara, a potom pojedou do Slovenska. Až vyjde Babička, což bude na počátku druhého měsíce, přijedu do Prahy a koupím si zimní oblek. Je to laciný krejčí a hezky šije, a také švec ve Vídni vyučený. Ve čtvrtek byla jsem tam pozvaná k obědu, byla taková hostina, jako kdyby kdoví byl přijel, a ona je velmi příjemná paní. Má tři kluky, ten [mladší] je tuze hezký, celý táta – ten nejstarší je bledý, oba chodějí do školy – nejmenšího kojí. Mají hezký byt, při samém kostelu – ale budou tam [mít] v zimě zimu, je to na vršku. Tiskárna je také hezká a dost veliká, hned mě tam vedl. Také mají při [domě] hezkou zahradu i sad a dvě besídky, šest seslí v každé. Po obědě šli jsme tam spolu a udělali jsme tam kontrakt písemný. – Já jsem spokojená a on také. – V neděli byla tu pouť a posvícení, a to jsem tam zase byla! – zase byla hostina a koláčů dost a dost, a dobrých –! Bylo také náramné množství hostů a lidu okolního selského – a zde všude je v celém [kraji] zachovalý ještě kroj – to jsou ještě mezulánky s pentlemi, šněrovačky zlatem krumplované – červené šátky na pokos s dlouhými koncemi dolů visícími, podlouhle široké rukávy a okolo krku okružní z krajek a červené punčochy a střevíce s maš-

lema na špaličkách. – Byly tu přes noc a spalo jich dole v šenkovně, že nemohly ani projít. Včera tancovali na Zavadilce a dnes střílelo se do terče o dukáty a tolary. Králem je protější kupec, který vyhrál třikrát. Prosil mě také Augusta, abych převzala korekturu nejen mých spisů, ale vůbec co se v tiskárně tiskne a tisknout bude. Za arch dostanu 1 fr. – to se [platí] také v Praze. Včera dostala jsem korekturu Wenzigové [knihy] a dnes poslal toho už do sněmu asi 10 exemplárů. Obrazů života arch druhý také jsem už koregovala. – Budu tu mít dost co dělat. – Tedy pozdravuj tátu a Jarouše a Karla a dobře mně to všecko zařid'. –

[— — —]

Když jsem přečetla tátův list, odstříhla jsem ten list, co jednal o Augustovi, a poslala jsem mu lístek, aby ihned ke mně přišel. I přišel a dala jsem mu to, aby si to nechal. – I četl, já jsem chodila po sednici a celá jsem se třásla zlostí – a on také brzy zbled, brzy zčervenal, a když to přečetl, – vstal a s ukrutnou zlostí pravil: „To je imperditní lež –! Můžu si to psaní vzít?“ – Ano, vezměte si ho. Odešel a odpoledne přinesl list Jahnovi, kde mu všechno píše o těch dluhách, o tom bankrotu, o tom nepořádku v tiskárně a o Riegrovi. Píše mu dále, kdo je vinen toho nepořádku, né-li Jahn? Proč nepošle nikdy rukopis včas, proč zdržuje s korekturou vydání sešitů. – Co se týká mojí korektury, že byl nucen prosit mě, abych mu ty dva archy *Öbrazů života* zkoregovala, – aby se to ještě celý týden neprotáhlo. A Wenzigův spis koregovat že mě též prosil, – poněvadž už největší spěch byl, aby se to do Vídně poslalo. A to, že by si mně byl zjednal za korektora, že je lež, – že bydlím u něho, že je lež, – že jsem mu psala, že přijedu a že chci zůstat v Litomyšli přes zimu, tedy aby mně najmul pokoj, – a že mně najmul pokoj u hodné rodiny blízko tiskárny a že si sama všechno platím. – Co se týče dluhů, píše: „Přijďte se podívat do mých kněh, do mé zásobárny papíru a potom k Haasovi a zeptejte se ho, co mu je Augusta dlužen za písmo! – Potom píše do langendorfské papírny – co je Augusta dlužen za papír. Ale řekněte také těm hanebným pomlouvačům, že kněhtiskaře Augustu česká literatura 14 500 fr. stála, které jsou vyhozené! Augusta myslel, že ty klepy roztrousil Kučera, co vydával v Litomyšli *Hlasatele* (byl to hezký časopis a pěkně vydaný) nákladem Augustovým. Líbil se ten časopis, mnoho exemplárů se rozposílalo, ale žádné peníze neviděl, – i ptal se tedy Kučery, kam ty peníze předplatní dává, i vymluvil, že někteří

ještě neposlali a někteří že mu slíbili, že mu zaplatějí až po čtvrt letě, – a něco peněz že si vzal napřed na zaplacení bytu a stravy, – a Domenikus měl to také v komisi a mnoho exemplárů odbyl a peníze vždy odeslal, i začalo to Augustovi vrtat v hlavě, psal Dom[enikusovi], psal venkovským kněhkupcům, privátním lidem –, poslali-li předplatní peníze na Hlasatele, – od všude přicházely dopisy s ujistěním [peněz] poslaných recepsem a hlavní ovšem důkaz byl účet Domenikusů. Pan Kučera to ale čul a v noci upláchl jako zloděj se 450 f. dluhů. Augusta hned časně ráno jel do Prahy a přímo k Domenikus[ovi]. Tu slyšel, že Kučera přijal službu v Libverdě na hospodářském ústavu. Ihned sedli oba na dráhu, a do Libverdy. – Hrklo v něm, v neřádovi, – ale nic platno, musel vystavit směnku, že to v tu a tu dobu zaplatí. Vypršela lhůta, a nezaplatil nic. I radili se s Augustou – a Domenikus usoudil, že podle práva zavřen být musí – že by to prodlužování nic nebylo platné, že ty peníze dávno promet. Co měl dělat chudák Augusta, musel to Domenikusovi splatit – protože Domenikus největší ráty měl na tom dluhu, ještě dobře, že mu to nemusel všechno najednou splatit. „Ich bedauere Sie, Herr Augusta! – Sie sind ein energischer Mann, aber Sie haben ein eigenes Malheur mit der böhmischen Literatur – bei solchen Schaden wollte ich nicht böhmischer Verleger sein.“ – Asi třetí den psal Jahn Augustovi, že je to lež, co táta v tom lístu píše, že on s tátou ani nemluvil, neřkuli aby mu byl něco řekl, a takové věci, kdežto každý ví, jaký je pomlouvačný člověk. „Všude roztrušuje takové pověsti, a že musí paní Božena Němcová do Prahy se vrátit. Ten kontrakt s Koberem, to není pravda, Kober má na mnoho let co vydávat, tím chtěl jen pán Němec paní svoji donutit, aby zrušila ten kontrakt s Vámi a do Prahy se vrátila, on se nyní stydí za ty pomluvy, že nebude nikdy více psát, vždyť to bylo veřejné, – vždy když se tázali venkovští kněži a tak známí, kdy bude paní Němcová vydávat ty spisy, – odbyl každého, že nebude paní Němcová nikdy více psát.“ A já tomu věřím, podle jeho lístu má náramnou zlost na mě.

Ať tam nečeká Augustu! To není onuce, smlouva písemně, aby se to jenom odhodilo. Ale jazyk za zuby a schovejte to dobře. Zítřa večer [- -]

[- - -]

2/10 61

Jaroslave!

Augusta chce vydat k prvnímu svazku mých spisů moji podobiznu. Nevím, kdo mu řekl, že chce Farský vydat moji podobiznu ve velikosti jako Rieger –; chtěl tedy smluvit se s Farským, aby mu ji přenechal, a chtěl ji dát k spisům co prémii. Když se ale ode mě dověděl, že já nic o tom nevím, že by nemohli a nesměli vydat moji podobiznu bez mého vědomí a dovolení a že aby tomu nevěřil. – Povídala jsem mu také o podobizně, co je u Staňků. „Snad tedy podle té podobizny vás budou fotografovat?“ „–?– To by se mohli opovážit,“ povídala jsem mu, „aby si dovolili fotografovat mě z té podobizny, – to je veliká mezera mezi tím časem, a tu by jen tenkrát litografovat mohli, kdybych umřela a nebylo by tu žádné jiné podobizny.“ – I řekla jsem mu, že ty máš dvě fotografie z kopie toho velkého obrazu, která byla po třech letech dělaná. – I uchopil se hnedle mých slov a žádal mě, abych Ti psala, abys tu jednu poslal, ale co nejdřív, a že by ji poslal Farskému, aby ji co nejdřív do ocele vyryl. On pojede do Prahy první dni na druhý týden. Tedy si to rozmysli a neotálej a pošli ji sem; beztoho jsi řekl, že mně jednu dáš, ale já, když by se vydala, nedám ji Augustovi darmo, a tedy piš mně, co bysi za ni žádal. – Formát spisů mých je takový jako alm. *Máj*, a nemejlím-li se, vychází v tomtéž formátu Bibliotéka románů, vydání Kobrovo. Bylo by tedy jen hlava aneb poprsí, jako je Lamblova hlava. – Já jsem tu fotografii neviděla hotovou, nemohu tedy pranic říct, hodí-li se k tomu, – to musíš Ty rozumět. Ovšem bych nejraději sama do Prahy jela a u Wintra se nechala fotografovat, ale dělalo by to veliké útraty, a potom nesnesu jízdu ve vozu a také nevyhlížím tuze dobře; – ale ráda bych to viděla, kdyby se to mohlo splnit. Dnes je středa – v půl dvanácté dám na poštu líst,

večer přijde do Prahy, dostaneš ho tedy dopoledne –. Když si s tím popílíš, můžeš dát v pátek ráno list na mě na poštu a odpoledne ho dostanu. – An to snad podlepiš, budeš to muset vzít na recepis, bude to silnější než list, posílám Ti tedy 30 kr. na to a mark, kdybys mně chtěl potom zase psát. Adresu piš B. N., bytem *U modré hvězdy*, čís. 84 v Litomyšli. A to nyní, kdykoliv mně budeš psát, a když něco pošlete, i balík, vždy pište jen na mě. Hostinec *U modré hvězdy* –. V domě je Měšťanská beseda, listonoš přijde každý den dvakrát do domu s novinami – mají tu *Illustrierte Zeit – Wanderer – Presse – Pester – Komet – Münchener Punch, Tribüne, Neueste Erfindungen* s ilustracemi, *Bohemii, Národní listy, Čas, Humoristické listy, Obecné listy, Obrazy života*. Do tiskárny posílat, to jsou pletky, někdy není Augusta doma a zůstane to tam ležet – s těmi knížkami muselo se to ovšem tam poslat, a také to zaplatil, to bylo potřeba k programu.

Nezapomeň, Jarouši, a řekni Doře, aby Ti dala to číslo *Obzoru, co je v něm kritika Babičky*. Já jsem si ji přečetla, než jsem jela z Prahy, a dle ní jsem koregovala, ale přece ať Ti ten sešit dá, a pošli mně to zároveň s tou fotografií, ale pod křížovou obálkou, posílám Ti mark, a je-li víc než 3 kr., tedy přikládám 5 kr. mark. A řekni Doře, byla-li u Lamblů skrze ten samovar, – abych nebyla lhářkou. A potom buď Ty, když to poneseš na poštu, zajdi do Široký ulice a podívej se na číslo Jungmannova domu a napiš to oluvkem na Obzor, anebo pošlete Rézu, anebo ať tam Dora jde, já potřebuju jednu věc, co mám u ní schovanou, – a chci jí psát. – Zmíň se Winterovi o Litomyšli, on tu byl v Litomyšli a dlouho se tu zdržel a mnoho se jich u něho dalo fotografovát, i naše domácí slečinka má fotografii milence od něho dělanou. Augusta ho také zná, odnesl prý si odtud kolik set. Sešla jsem [se] ve Vysokém Mýtě, když jsem jela do Litomyšle, s panem Jaroslavem Šafaříkem, strávil tam skoro celé léto. Má tam nevěstu, dceru podkrajského; Klíma se jmenuje. Je prý hezká, ale chodili tam oficíři a koketýrovala s nima. – Co ale Jaroslav s ní se seznámil, nesmí žádný

oficír do domu vkročit. Ptala jsem se ho, je-li Šembera už doma z lázní a neví-li jeho adresu; – i povídal mi, že je už ve Vídni a že zůstává někde na předměstí, – ale nevěděl jistě kde, ale radil mně, abych psala bratrovi, že mu líst odevzdá. Divil se, že jsem tak bledá, a když jsem mu povídala, že jedu do Litomyšle a že tam zůstanu a že budu vydávat spisy nákladem Augustovým, povídal, že to už četl v novinách a že se z toho těšil a že to oznámení také dobrý dojem ve Vídni udělalo – a že zajisté, když budou vidět, že pracuju, podporu dostanu. Také mne velmi za to chválil, že nejdu do Prahy a v Litomyšli zůstanu, – a on také zná Tobolářův hostinec i rodinu. Zítř večer budu psát Doře a pošlu jí 2 f., a co mně všechno [má] poslat, – ta povídka *V podzámčí* je v Koledě r. 1857. A na Pohorskou vesnici jsem zcela zapoměla. Budu jí také psát, že po Novým roku dostane dobré místo co učitelka francouzské řeči zde v Litomyšli. U mě bude spát a vedle v pokojíčku bude učit, a když by měla mnoho žákyň, půjdu na tu hodinu já do malého pokoje. Byl tu jeden Francouz a dával hodiny – učilo se u něho 40 děvčat, také obě naše domácí slečinky. Platily mu 1 f. 30 kr. za měsíc a tři hodiny týdně, měl tedy měsíčně přes 40 f. Ale přišel zase do města jiný Francouz a ohlásil se, že by dával hodiny, a všude vtíral se do domů, takže několik děvčat tomu odloudil. I rozzlobil se ten Francouz a nechal všeho a ujel, a teprv viděli, že ten druhý je jen tlučhuba a že neumí učit. Tak nešla tam žádná a musel také odject. – Když jsem se tedy o Doře zmínila, a že dělala zkoušku z francouzské řeči, – ihned paní domácí navrhla, abych ji sem vzala a že může u mě spát a ve vedlejším pokoji učit, – ale nyní že jsou dlouhé večery a že je v každém domě mnoho práce při hospodářství. (Zde mimo ouředníků má každý měšťan hospodářství.) Tedy až budou trochu delší dni, že by potom mohla přijít, já ale myslím, že v ten čas po Novým roku největší zimy jsou a tady bývá mnoho sněhu – a bylo by to nepříjemný děvčatům, chodit sem do domu, poněvadž je to na konci náměstí, náš dům, a muselo by se celý den topit. Myslím tedy, tak že to bude nejlepší,

když sem přijde na počátku března. To už budu mít mnoho svazků vydaných, nebude mně překážet a budou už delší dni. A potom i to – já nemohu jí nyní zaopatřit žádný šat, ani bych jí nemohla na cestu dát, a kdyby tu přes tu zimu byla, musela by být tuze teple ošacená. Kdo jí to dá – já ale budu tátovi psát – (beztoho mu musím psát na jeho hrubiánský psaní odpověď), tedy přitom budu mu psát, aby co mně chce dát, a co já od něho nepotřebuju, aby dal Doře, aby ji ošatil, aby ji netýral a aby jí nepřekážel, když bude chodit do konverzačních hodin, – potom mu tedy řeknu, že si ji vezmu k sobě a že mám pro ni velmi dobré místo. *Kde*, to neřeknu, a Dora mu také nesmí říct. Já budu psát Šetlíkové a paní Špottové budu psát skrze paní Svobodovou. Ty dni přijede Šembera do Vysokého Mýta a psal Augustovi, že přijede do Litomyšle, že má vzkázání pro mě. To mně je tuze milý, že s ním budu ústně mluvit. Budu také psát Daňkovi, až vyjde program, kde jsem. Až dostanu honorár za Babičku 90 zl., přijedu do Prahy a koupím si zimní oblek, a jestli mně Šembera nese peníze – beztoho že mu to Šafařík řekl, oč jsem ho chtěla prosit –, přijedu na konec tohoto měsíce, ale nepříjdu do redakce, poprosím paní Petrovičovou o nocleh – a druhý den odjedu. Já mám prádlo tady jako květ – platím prادلně měsíčně 3 f. – Domácí paní je vdova, před dvěma léty umřel jí pán. Augusta je poručníkem, ustanoven od nebožtíka. Je devět dětí, Augustová paní matka byla sestra paní domácí (*Tobolářové*). – Otec Augustové měl tu tiskárnu a zanechal ji vdově – netiskly se tam jen písničky – a takové historie o Genovéfě. Když umřela matka Augustové, poručila dceři tu tiskárnu a poručníkem udělala nebožtíka pana Toboláře. Paní Augustová je rozená Bergrová. Otec Augustův má statek Nehvizdy, bratr je v Praze usazen a u něho je sestra. Hezké děvče, potkala jsem ji jednou v Praze v Kolovratské třídě, šla s Kolářem a mimochodem [ji] představil co slečnu Augustovou. Měl tedy Augusta i z domů jmění, jinak by se nebyl mohl o tiskárnu ucházet. Jak do Litomyšle přišel, to nevím, ale domnívám se, že když to zdělila svobodná dcera, že se

vypsal konkurs – a že se tedy Augusta o to hlásil a vyjednávat ovšem musel s nebožtíkem Tobolářem, který byl poručníkem. Když viděl, že Augusta také své jmění má a že je podnikavý člověk, radil mu, aby si osiřelou dceru vzal a tiskárnu že dostane věnem i přistojící dům. Kdyby byl starý Tobolář Augustu neznal, nebyl by ho zajisté poručníkem svých dětí udělal. Slečny říkají mu „ty strejčinku“. Ale jak vidím, přinesl Augusta velkou obět – že si vzal slečnu Bergrovu, starou pannu, nehezkou. Ke mně byla velmi přívětivá – ale jak naši povídají, nemá ji čeleď, ani v tiskárně rádi, že je nevlídná a skoupá. Naši nejdou celý rok nahoru a ona dolů. Ale Augusta je každý večer v Besedě, večerí a někdy zůstane sedět a předčítá jim pohádky – večer přebírají žito –. Už asi 14 dní a ještě mnoho mají k přebírání. Někdy přivede si chlapce s sebou, ten starší není hezký, ale ten mladší je tuze hezký, celý on. Zdá se mi, že je paní Augustová žárlivá na naše slečny. – Takový ošklivý nos má a zuby vyžraný. – Lituju Augustu. No tedy sbohem! Zítra večer budu psát Doře, co všecko mně má poslat, – ale pod adresou Tvojí. Tátovi budu psát, až mně trošku ta zlost přejde.